

Důležité informace o publikacích týkajících se zdravotní gramotnosti jsou uvedeny v oddílu „odkazy“, kde je upozornění na stránky Národní lékařské knihovny (<http://www.nlk.cz/>), jejíž pracovníci se problematice zdravotní gramotnosti cíleně věnují.

Nelze zde uvést všechny zásadní publikace o zdravotní gramotnosti. Zdejší stručný přehled, zahrnuje odkazy jen na některé zásadní publikace a další zdroje informací. Počáteční chronologický přehled usnadňuje orientaci ve vývoji pojetí a role zdravotní gramotnosti v návaznosti na návrhy i realizaci zdravotní politiky.

1. NÁRODNÍ A REGIONÁLNÍ PLÁNY A DALŠÍ ZDROJE

- 2002 **Ireland**: National Adult Literacy Agency: Health Literacy Policy and Strategy, Research Report.
https://www.nala.ie/sites/default/files/publications/Health%20literacy%20policy%20and%20strategy%20-%202002%20research%20report_1.pdf
- 2008 **Canada**: Irving Rootman and Deborah Gordon-El-Bihbey: A Vision for a Health Literate Canada Report of the Expert Panel on Health Literacy
[https://www.swselfmanagement.ca/uploads/ResourceDocuments/CPHA%20\(2008\)%20A%20Vision%20for%20a%20Health%20Literate%20Canada.pdf](https://www.swselfmanagement.ca/uploads/ResourceDocuments/CPHA%20(2008)%20A%20Vision%20for%20a%20Health%20Literate%20Canada.pdf)
- 2009 **USA**: Improving health literacy for older adults. Expert panel report.
http://healthliteracycentre.eu/wp-content/uploads/2015/11/4.-USA_olderadults-HL.pdf
- 2010 **USA**: U.S. Department of Health and Human Services: National Action Plan to Improve Health Literacy.
https://health.gov/communication/HLActionPlan/pdf/Health_Literacy_Action_Plan.pdf
- 2010 **British Columbia (Canada)**: BC Health literacy strategic plan.
https://phabc.org/wp-content/uploads/2016/07/BC-Health-Literacy-Strategy_-2010.pdf
- 2010 **Wales**: Sarah Puntoni: Health Literacy in Wales. A scoping document for Wales.
<http://www2.nphs.wales.nhs.uk:8080/CommunicationsGroupDocs.nsf/85c50756737f79ac80256f2700534ea3/a2588bc62b678a5b802578c70032b10e/%24FILE/Health%20Literacy%20Scoping%20Document%20FINAL%20Sarah%20Puntoni.pdf>
- 2011 **Germany**: Nationales Gesundheitsziel, Gesundheitliche Kompetenz erhöhen, Patient(inn)ensouveränität stärken. Bilanzierung, Aktualisierung, zukünftige prioritäre Maßnahmen, Gesundheitsziele.de. http://healthliteracycentre.eu/wp-content/uploads/2015/11/11.-Germany_Broschuere_Nationales_Gesundheitsziel_-_Gesundheitliche_Kompetenz_erhoehen_Patientinnensouveraenitaet_staerke_n.pdf
- 2012 **Kristine Sørensen**, Stephan Van den Broucke, James Fullam, Gerardine Doyle, Jürgen Pelikan, Zofia Slonska, Helmut Brand and (HLS-EU) Consortium Health Literacy Project European: **Health literacy and public health: A systematic review and integration of definitions and models**. BMC Public Health 2012;12:80.
<https://bmcpublichealth.biomedcentral.com/articles/10.1186/1471-2458-12-80>

- 2012 **The HLS-EU Consortium (2012): Comparative report of health literacy in eight EU member states. The European health literacy survey.**
http://ec.europa.eu/chafea/documents/news/Comparative_report_on_health_literacy_in_eight_EU_member_states.pdf
- 2012 **Canada:** An Intersectoral Approach to Improve Health Literacy for Canadians, A Discussion Paper, Public Health Association Canada.
http://healthliteracycentre.eu/wp-content/uploads/2015/11/5.-Canada_Intersectoral_approach-HL.pdf
- 2013 **Switzerland:** Förderung der Gesundheitskompetenz – Erhebung der Aktivitäten der Kantone, Schweizerische Eidgenossenschaft.
http://healthliteracycentre.eu/wp-content/uploads/2015/11/12.-Switzerland_Forderung_der_Gesundheitskompetenzen_D_FINAL-001.pdf
- 2013 **WHO-EURO: The solid Facts** – Health Literacy.
http://healthliteracycentre.eu/wp-content/uploads/2015/11/15.-WHO-Europe_HL-solid-facts.pdf
- 2014 **Scotland:** Making it Easy. A Health Literacy Action Plan for Scotland.
<http://healthliteracycentre.eu/wp-content/uploads/2015/11/8.-Scotland-HL-Action-Plan.pdf>
- 2014 **Australia:** Health Literacy: Taking Action to Improve Safety and Quality, National statement on health literacy: Taking action to improve safety and quality. http://healthliteracycentre.eu/wp-content/uploads/2015/11/1.-Australia_Health-Literacy-Taking-action-to-improve-safety-and-quality.pdf
- 2014 **Austria:** Rahmen Gesundheitsziel 3 Gesundheitskompetenz der Bevölkerung stärken, Bundesministerium für Gesundheit, Wien.
http://healthliteracycentre.eu/wp-content/uploads/2015/11/13.-Austria_Gesundheitskompetenz_2014.pdf
- 2015 **England:** UCL Institute of health equity: Local action on health inequalities Improving health literacy to reduce health inequalities Practice resource: September 2015
https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/460709/4a_Health_Literacy-Full.pdf
- 2015 **New Zealand:** A framework for health literacy.
<https://www.health.govt.nz/publication/framework-health-literacy>
- 2016 **Minnesota:** Action Plan to Improve Health Literacy.
http://healthliteracymn.org/sites/default/files/images/files/MN_Health_Literacy_Action_Plan.pdf
- 2018 **Germany:** Schaeffer, D., Hurrelmann, K., Bauer, U. und Kolpatzik, K. (Hrsg.): Nationaler Aktionsplan Gesundheitskompetenz. Die Gesundheitskompetenz in Deutschland stärken. Berlin: KomPart. https://www.hertie-school.org/fileadmin/4_Debate/Debate_Photos_Downloads/2018/2018-02-19_NAP_press_release/National_Action_Plan_on_Health_Literacy_In_German.pdf

2. ZÁKLADNÍ ZDROJE AKTUÁLNÍCH INFORMACÍ

- WHO, Regional Office for Europe: European health information gateway. Health literacy. <https://gateway.euro.who.int/en/themes/health-literacy/>
- Health literacy Europe. A network for advancing European health literacy. <https://www.healthliteracyeurope.net/hls-eu>

- Health literacy centre Europe <http://healthliteracycentre.eu/national-health-literacy-policies/>
- European Centre for Disease Prevention and Control. An agency of the European Union. Health literacy. <https://ecdc.europa.eu/en/health-communication/facts/health-literacy>
- Health Literacy Group UK. <http://www.healthliteracy.org.uk/index.php>

3. PUBLIKACE A MATERIÁLY ÚSTAVU PRO ZDRAVOTNÍ GRAMOTNOST

Kučera Z, Pelikan J, Šteflová A.: Zdravotní gramotnost obyvatel ČR – výsledky komparativního reprezentativního šetření. Čas. Lék. čes. 2016; 155: 233-241.

Situační document (2017). http://www.uzg.cz/doc/Situacni_dokument_UZG.pdf

Zdravotní gramotnost a zdravotní politika. Sborník textů pro 1. Česko-rakouské kolokvium. http://www.uzg.cz/doc/Kolokvium_Sbornik.pdf

4. NĚKTERÉ DALŠÍ PUBLIKACE

Ciccarelli Shah,L. et al.: Health Literacy Instrument in Family Medicine: The “Newest Vital Sign” Ease of Use and Correlates. J Am Board Fam Med March-April 2010 vol. 23 no. 2 195-203

Holčík J.: Systém péče o zdraví a zdravotní gramotnost. MU Brno, 2010.

Kickbusch, I. S.: Health literacy: addressing the health and education divide. Health Promotion International, 16, 2001, č. 3, s. 289-297.

Kickbusch I.: Health literacy in context. The 2nd European health literacy conference (2014) http://media.wix.com/ugd/76600e_55a8853dcd174df58ae04ab39a2a2e86.pdf.

Ministerstvo zdravotnictví ČR. Akční plán č. 12: Rozvoj zdravotní gramotnosti na období 2015–2020. http://www.mzcr.cz/Admin/_upload/files/5/akcni%20plany%20-%20přilohy/AP%2012%20rozvoj%20zdravotni%20gramotnosti.pdf

Nutbeam, D.: Health literacy as a public health goal: a challenge for contemporary health education and communication strategies into the 21st century. Health Promotion International, 15, 2000, č. 3, s. 259-267.

Nutbeam, D.: The evolving concept of health literacy. Social Science and Medicine, 67, 2008, č. 12, s. 2072-2078.

Nutbeam,D.: Defining and measuring health literacy: what can we learn from literacy studies? Int J Public Health (2009) 54, s. 304

Parker, R.M. et al.: The Test of Functional Health Literacy in Adults: A new instrument for measuring patients literacy skills. Journal of General Internal Medicine. 1995, 10 (10): 537-541.

Pleasant, A., Kuruvilla, S.: A tale of the two health literacies: public health and clinical approaches to health literacy. Health Promotion International, 23, 2008, č. 2, s. 152-159.

Ratzan SC, Parker RM. 2000. Introduction. In: National Library of Medicine Current Bibliographies in Medicine: Health Literacy. NLM Pub. No. CBM 2000-1. Selden CR,

editor; , Zorn M, editor; , Ratzan SC, editor; , Parker RM, editor. , Editors. Bethesda, MD: National Institutes of Health, U.S. Department of Health and Human Services.

Ratzan, S. C.: Health literacy: communication for the public good. Health Promotion International, 16, 2001, č. 2, s. 207-214.

Internet poskytuje obrovské množství dalších publikací o zdravotní gramotnosti. Bylo by žádoucí, aby zájemci o toto téma, doporučili, které další publikace považují za vhodné uvést na těchto stránkách Ústavu pro zdravotní gramotnost. Taková upozornění a další podněty lze posílat na adresu holcik44@gmail.com.

Význam zdravotní gramotnosti a pochopení i docenění její role v systému péče o zdraví samozřejmě nespočívá jen na textech o zdravotní gramotnosti, ale i na publikacích o public health, new public health, health policy, health promotion, health communication, primary health care, health education a mnohých dalších.

Jednou z důležitých priorit rozvoje zdravotní gramotnosti je usnadnit odborné veřejnosti přístup k relevantním materiálům a přispět tím k výraznějšímu uplatnění zdravotní gramotnosti jak ve zdravotnické praxi, tak i v široce pojímaném systému péče o zdraví.